

817. 1. Beh. af Looft. ang. n. Best. om Borger- og Almueskoler, i Kjøbst. og p. Landet. 818.

ved disse to Forslag, og dersom han mente, at disse to Ansøuelser fandtes repræsenterede i selve Flertallet af denne Forsamlings Medlemmer, vilde det ganske vist have været en Napoleontisk Taktik at spalte sine Modstandere og slaa dem enkeltvis; men jeg tror ikke, at det er Tilfældet, og jeg har med Glæde hørt af Forhandlingerne i disse Dage, at der har været en væsentlig Samstemning tilstede, at der har været en for mig i alt Fald overraskende Enighed om de Spørgsmaal, vi her have forhandlet. Jeg har med Glæde hørt det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds (Ternansen), og navnlig har jeg med Glæde hørt, at han afholdt sig fra at udtale stærke og overdrevne Forbringer fra Friskolens Standpunkt. Jeg har ligeledes med Glæde hørt det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds (N. Jensen), der mulig kunde betragtes som Talsmand for den anden Retning, hvorom her er Tale, og jeg tror ogsaa, at han ikke vil sty at vedkjende sig, at han har modificeret sine Ansøuelser i de 4 Aar, hvori hans egentlige politiske Birkfømhed ligger. Jeg er overbevist om, at de Ansøuelser, der her fra forskjellige Sider ere komne til Ode, ikke ville have kunnet svække Haabet om et lykkeligt Resultat af en Samarbeiden, navnlig naar denne, som jeg haaber, kommer til at foregaa paa et andet Grundlag, hvad enten dette skal ske under en fortsat Forhandling af dette Lovforslag eller under en Forhandling af et ganske andet Forslag. Vi have nemlig Alle, for at jeg skal betegne det, der forekommer mig at være Resultatet af Forhandlingerne, været enige om at anerkjende baade Friskolens og den offentlige Skoles Betydning og navnlig deres store Betydning; forsaavidt de kunne arbeide jevnstides med hinanden, derved støttende hinanden og derved tillige ved en heldig Rivalisering drivende hinanden frem. Den Tanke, som ogsaa fra forskellige Sider har været gjort gjældende, at vi skulle benytte den Vej, som Loven af 1856 anviser, nemlig Indførelsen af Skolepenge, har fundet Billigelse; jeg kan sige fra alle Sider, og paa den anden Side har der været ligesaa stor Samstemning om ikke at ville underkjende den offentlige Almueskoles Betydning og Mundverlighed endog i den Form, hvori den nu findes. Der bliver altsaa kun Spørgsmaal om et noget Mere eller noget Mindre til den ene eller den anden Side, og jeg er overbevist om, at ogsaa disse mindre Forskjelligheder vilde kunne komme til at gaa op i en større Enhed. Det er imidlertid ganske vist ogsaa min Overbevisning, at vi Intet opnaa paa det her foreliggende Grundlag, og siden der er blevet Tale

om, at det skulde være uberettiget at anse det for et Tilbagekridt, som Andre betragte som et Fremkridt, maa jeg dog gjøre gjældende, at det forekommer mig, at der ikke kan være to Meninger om denne Sag. Vi kunne strides om, hvorvidt et Tilbagekridt paa dette Omraade vil være rigtigt. Det er muligt, at der kan findes Omraader i det offentlige Liv, hvor et Tilbagekridt kan være heldigt, naar man er kommen ind paa noget Galt, men forsaavidt det til alle Tider har været politisk Sprogbrug ved Fremkridt at forstaa Fremkridt i Frihed, kan der ikke være to Meninger om, at det her foreliggende er et Tilbagekridt. Jeg anerkjender, at der kan være Folk, som sige: Vi maa gjøre et Tilbagekridt, men jeg vil ikke et saadant. Der blev iøvrigt henvist til den europæiske Betydning, som det vilde faae, at det danske Folkething ved første Behandling afviste et saadant. Man kan le derad, men jeg siger: Nu vel, det har europæisk Betydning; det vil det ganske vist faae, og jeg skal til Slutning tillade mig med nogle ganske korte Bemærkninger at sige, hvorledes jeg forstaa dette. Spørgsmaalet om Skolevangens Indførelse er mere eller mindre paa Dagsordenen i alle Lande, og jeg tør sige, at det samme Spørgsmaal er det, vi her have for; thi Skolevang har i Birkeligheden ikke indtil Dato været gjældende i Danmark. Vi have allerede den ærede Kultusministers Udsagn derfor fra ifor, idet han aldeles officielt talte om Mulkteringskoler og Ikke-Mulkteringskoler, og der findes altsaa et stort Antal Skoler i vort Land, hvor Mulkteringsystemet ikke er anvendt. Jeg har den Ære at være i Bestyrelsen for flere Kommuneskoler, men jeg kan ikke glæde mig ved, at de høre til de Skoler, som kunne kaldes Ikke-Mulkteringskoler, da jeg har maattet oplede at blive benyttet som Redskab til at stævne fattige Forældre til Arrest for deres Børns Forsømmelser fra Skolen, men selv ogsaa ved de Skoler, jeg har med at gjøre, er Mulkteringsystemet langt fra paa nogen Maade bragt i Anvendelse saaledes, som det foreliggende Lovforslag optager det. Jeg hævder altsaa, at selv i Danmark har Mulkteringsystemet og Skolevangen ikke været gjennemførte, og se vi hen til det øvrige Europa, finde vi intet andet Sted end Preussen og enkelte andre tydske Stater, hvor det i Birkeligheden er gjennemført. Det er ganske vist, at der nu er gaact et Raab igjennem Europa om Skolevang. Man tror derved at have fundet et Slags Frelsens Arkånum til Tjeneste i de ganske vist bedagede Tider, vi gaa imøde, men hvad er det da i Grunden? Det er en Værdom, der hentes fra de preussiske Seier-